

De stadsmuur bij Noorderwal- Brouwhuissteeg

Ben de Graaf

Bij graafwerkzaamheden aan de Noorderwal (Coördnt; 464.34 - 225.29. Top.kaart Nedl. 1:25.000.. Blad 34A. N.A.P. hoogte ca. 13.00m +) ten behoeve van een nieuw rioleringsysteem zijn in 2006 de resten terug gevonden van de oude ommuring van Lochem. Hieronder vindt u een weergave uit het opgravingsrapport L59-2006, dat naar aanleiding van het onderzoek is opgesteld.

Detail van de plattegrond van Lochem, zoals weergegeven op de gravure van het Lochems ontzet in 1582.

Ter hoogte van de Brouwhuissteeg lag nog zo'n stuk muur. Er is bij het slopen van de omwalling destijds niet zo nauw gekeken, er is namelijk nog al wat in de grond blijven zitten. De muurrest is op ca. 1.20m beneden de straat zichtbaar geweest en had een hoogte van 1.60m. De onderkant bevindt zich op ca. 10.20 + NAP. Op ca. 0.80m beneden maaiveld was nog een deel van een waterafvoergoot zichtbaar. Waar deze goot op was aangesloten is niet duidelijk. De goot kruiste de muur die er onder lag. Het steenformaat van de goot was 22,5 x 11 x 4 cm, kleur geelroze; de steen lag in een zachte kalkspecie. De breedte van de goot was ca. 0.80m. De muur bestond uit grote bakstenen, zogenaamde kloostermoppen. De dikte van muur was hier ca. 1.80-2.00m. De muur rust op boomstammetjes, het hout is afkomstig van elzenbomen die hier in de moerassige streek ruim voor handen waren. Het hout was kruislings gestapeld. Men noemt dit een liggende constructie.

De muur zal ooit wel dikker zijn geweest maar of dat ook aan de noordzijde van de stad zo is geweest, lijkt mij niet. De belegeringen vonden in de veertiende tot in de late achttiende eeuw plaats maar het meest aan de oost- en zuidwestzijde van de stad. Hier lagen natuurlijk de toegangswegen van en naar Zutphen en Deventer, waar het gevaar vandaan kwam. Van de Overijsselse zijde, dus de noordzijde, was bijna geen gevaar te duchten. De muren zijn in de periode 1750-1800 afgebroken. Dank zij de oplettendheid van het personeel van de firma Grondweg was het mogelijk om de boel te fotograferen en te meten. Het was weer een welkome aanvulling op het Lochemse archeologische bodemarchief.

Steenformaat; 28x13x8cm. Specie tussen de stenen; zachte kalkmortel.

Onderkant stadsmuur. Onder het metselwerk liggen de boomstammetjes.

Dwars op de Brouwhuissteeg.

De waarneming was zeer waardevol, omdat onder de muurrest kon worden gekeken. Dit was tot nu toe nog niet mogelijk geweest. De muur is vermoedelijk rond 1250 aangelegd.

Dit is de watergoot.

Het is niet uitgesloten dat de goot een afvoer was van een gebouw dat tegen de muur was gelegen. Mogelijk heeft dit met een rondeel te maken dat zich hier heeft bevonden. Zie de kaart van Van Deventer uit 1558. Dergelijke goten kwamen in de gracht uit en waren vaak bestemd voor de afvoer uit de keuken en latrines. In het verleden zijn er goten van hout terug gevonden welke ook door de muur aangelegd waren. Eenmaal was het een boomstam in de Oosterbleek (de Beijer).

De muurrest bevindt zich aan het einde van de Brouwhuissteeg-Noorderwal.